

E@PLA!

Malgrat la boira

Propostes didàctiques

Àlvar Banyó i Sanç

© 1993 Glòria Llobet
Coberta i caplletres de Miquel Mollà
190x130 mm, 104pàgines
Enquardernació en rústica

© 1993 Edicions del Bullent, SL
De la Taronja, 16 - 46210 Picanya ☎ 961 590 883
info@bullent.net
Director de la col·lecció: Daniel P. Grau
Disseny: Miquel Mollà
Assessorament lingüístic: Ferran Fabregat & Jep Blesa

Hom ha dit que la novel·la és un gènere indefinible, que no té cap norma fixa, ja que està en contínua evolució, en un procés de canvi constant, d'adequació a cada època, a cada lloc, a cada autor, a cada públic, etc. Per a mi *Malgrat la boira*, per la seva frescor i viva fa abordable, més aviat abastable, el present –per als més joves– o el passat –per als no tan joves– des de la quotidianitat, reflectida en els sentiments d'una noia i d'un noi. Per a ells, en el seu món de joventut, eclosiona amb força l'amor amb sort distinta. Dos joves, i tot el que els envolta, recorren totes i cada una de les pàgines del llibre sense que hi trobem herois absoluts en un temps remot sinó éssers corrents i senzills, fibllats pels dubtes d'un temps actualíssim i, alhora, atemporal, de *tota la vida*.

L'ARGUMENT

Malgrat la boira ens endinsa en dos mons, el de Marta i el de Pau, dos germans que ens contenen de pròpia veu el dia a dia de la seva vida. A la manera d'un diari, però sense cap tret formal que ho confirmi, com una mena de conversa entre narrador i lector, Marta i Pau relaten l'un rere l'altre, confessen, més aviat, tot el que els passa a casa, a l'escola, al cinema o a la discoteca, amb els familiars, amb els companys, amb els amics.

Ella està acabant la EGB. Ell fa BUP. En aquests ambients, cada germà iniciarà una relació sentimental per separat, gairebé alhora. Però amb desenllaços dispars.

Marta, després de certes desavinences amb la seva millor amiga, Laura, enceta una nova amistat amb Berta. Arran d'aquesta nova relació el destí conduirà les dues noies, ara totes soles, a conèixer al cinema un grup de nois que fan primer de BUP. L'atracció sortirà de seguida entre ells. Fet i fet, Marta comença a veure's amb Albert, i Berta amb Arnau. L'estima de la Marta per l'Albert es va fent cada vegada més i més intensa, però... Un dia Pau descobreix a Marta la vertadera realitat de l'Albert. Assabentada de la infidelitat d'aquest, Marta pren la ferma decisió de trencar amb ell. A partir d'aquí, escarmentada i ferida, aprendrà a no fiar-se d'aleshores endavant dels *homes*.

Per la seva banda, l'experiència de Pau és completament contrària a la de la seva germana. L'amor entre ell i Núria, titubejant a l'inici, s'engrandeix dia a dia i lluita per superar les contradiccions ideològiques i morals d'ambdós. Pau es veu en el dilema d'acoblar el seu caràcter més liberal amb la fèrria educació conservadora que ha rebut i que viu la Núria. L'honestedat i la franquesa de Pau, i la seva família, es guanyaran a poc a poc els recels de Núria, qui a la fi acabarà vençant els temors que sentia per la seva relació amb Pau.

Tot això, i més, envoltat per la convivència de Marta i de Pau amb la mare, i el pare, divorciats; una germana petita, Mireia; i la mort de l'àvia.

L'ESTRUCTURA

El primer que sobta el lector, avesat a novel·les amb un únic narrador, és la suggeridora i sòlida estructura de *Malgrat la boira*, on s'alternen la veu de Marta i la de Pau, com un metrònom marcant el ritme de la *melodia* discursiva, sense cap més transició que una mera indicació tipogràfica. El text s'organitza en capítols, que es divideixen al seu torn en dues parts. Cadascuna correspon a un jo narrador diferent, però disposat sempre de forma invariable: en primer lloc apareix Marta, tot seguit Pau. I d'aquesta manera, en els nou capítols fins al final. Aquell binarisme de la història no és, com veiem, sols argumental –la vida de Marta i la de Pau, dos germans que conviuen amb la mare, divorciada, una germana menor i l'àvia–, sinó també estructural i narratiu, ja que la trama progressa a través de la narració que fa ara l'una, ara l'altre. I a vegades, fins i tot, a través de les interferències d'una història en l'altra. Així, per exemple, sabem de Marta pel que conta Pau; i a l'inrevés, ens assabentem del que passa a Pau pel que conta Marta. L'un supleix els buits i els silencis de l'altre. Tot un ball binari –Marta, Pau, Marta, Pau, i així successivament–, en què Marta no és únicament Marta sinó més coses, i Pau no és únicament ell, sinó també la seva germana, la mare, la Núria, etc. en la mesura que formen part d'ell i de la seva vida.

L'AUTORA

Glòria Llobet i Brant neix a Barcelona l'any 1956. Quan tenia setze anys, per motius de treball de son pare, se'n va viure a València. És en aquesta ciutat on estudia magisteri. Acabada la carrera es torna a traslladar al Principat per treballar-hi de mestra a l'escola pública. Allí es casa i té dos fills.

De la Glòria escriptora, n'hem de dir, com sol ser habitual a la literatura catalana, que no havia pensat que un dia es podria dedicar a escriure. Tret del gran interès per la lectura que manifestava, no és fins al seu divorci que es decideix a temptar la sort en el món literari, i amb tan bona fortuna que la seva primera narració va resultar premiada (1991, Premi Joan Amades «Narrativa Infantil», a l'Ajuntament de Gurb, pel conte *Amb qui parles, Ignasi?*). Si tenim present el que costa sempre de començar, aquest premi s'havia de convertir en una enorme motivació.

I és així que la trajectòria literària de Glòria Llobet, des d'aquesta *opera prima*, va esdevenir un passeig de premis, com ara el premi Goleta i Bergantí el 1992, de l'Ajuntament del Masnou per un recull de narracions amb el títol *Crònica d'una infidelitat i altres recreacions sobre la vida de la parella*. També aquest mateix any en recull dos més: el Mercè Rodoreda, a la ciutat de Molins de Rei, per *Absència*, i el premi Vila de l'Eliana per la novel·la per a joves *Què t'angoixa, Núria?*. També ha estat finalista d'altres premis, com el de la ciutat d'Olot de contes per a nois i noies, i el de narrativa de la vila d'Ascó.

Quant a la seva obra, si bé va començar amb narracions per a adults, amb motiu del contacte amb els seus fills i amb els alumnes va redirigir el seu esforç creador també cap a la literatura juvenil. Com ella mateixa confessa «m'entusiasma capbussar-me en la vida d'uns protagonistes joves» –ens val de mostra el fet que les quatre novel·les adreçades a nois i noies han tingut una bona acollida a les editorials. I la veritat és que se sent com traspua aquest fervor en el llibre que publiquem, *Malgrat la boira*, guanyador del Premi Enric Valor per a novel·la per a joves l'any 1993.

«L'amor és el tema més constant en la meva obra perquè també ho és en la vida dels adolescents. Intento de transmetre als joves, de manera que no resulti *moralista* ni *plom*, el respecte per aquells valors que considero fonamentals i que, potser, estan una mica desprestigiats», ens diu Glòria Llobet. I això es nota a l'hora de llegir *Malgrat la boira*. L'escriptora dissenya uns personatges que viuen una vida gens allunyada de la dels lectors. Són nois i noies sense res d'especial, amb sentiments reals, versemblants, creïbles, amb vivències que pot tenir qualsevol de nosaltres, o que ha tingut qualsevol de nosaltres. No hi ha, doncs, cap problema d'afirmar que els nois i les noies s'hi podran identificar ben fàcilment.

Reprenent les paraules d'Aristòtil «l'art imita la natura» (mimesi), hom pot afirmar que aquest ideari encaixa molt bé amb el que ens proposa Glòria Llobet en la seva literatura.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES I METODOLÒGIQUES

A l'hora de configurar les propostes, he volgut de presentar opcions diverses i variades que poguessin cobrir les quatre habilitats essencials del llenguatge: (oral) parlar i escoltar, (escrit) escriure i llegir. Així hi podreu trobar des de debats fins a creació de cartes, redaccions..., relectures del text a la recerca de certa informació, etc. He mirat d'oferir un ampli ventall per a cada cas. Potser no hi he reeixit totalment ja que no he estat equànim del tot en el repartiment. Però no ha estat aquesta la meva intenció inicial.

De totes maneres, en cap moment he pretès d'exhaurir tot el cabal de possibilitats del text, sinó oferir un treball ja fet de cara al professor i a l'alumnat, que pot ser reelaborat posteriorment, ampliat o modificat segons els interessos particulars.

A fi de facilitar l'accés a les propostes, les he dividides en dos blocs generals, narrativa i gramàtica. Cadascun acara el text des de vessants diferents: l'un en la mesura que és una narració, i l'altre, el segon, en la mesura que és llenguatge. El primer, doncs, analitza els elements que converteixen el text en narratiu, és a dir, la modalització narrativa, el tema, subtemes, el/s narrador/s, els personatges

i llur caracterització, el lloc i el temps de l'acció, l'estructura, etc. El segon analitza el llenguatge d'aquest text narratiu: mots, sintagmes, frases, oracions, paràgrafs...

A aquests dos, els acompanya un darrer bloc que es compon de jocs que relacionen primer i segon blocs, narrativitat i llenguatge.

NARRATIVA:

0. Un bon començament seria el d'emplenar el model de fitxa tècnica que ara proposem:

Títol de l'obra.....

Autor

Editorial.....

Núm. i any de l'edició.....

Col.lecció Núm..... Nombre de pàgines

Tema.....

Lloc i temps de l'acció.....

Argument.....

Personatges.....

Valoració personal.....

1. Parlem del llibre en conjunt: es tracta d'una novel·la que s'adequa a la vida real i quotidiana de tots nosaltres o podríem dir que és una novel·la de ficció? En altres paraules, els fets que hi tenen lloc són versemblants? Els problemes dels protagonistes, i els protagonistes mateixos, són semblants als que tenim nosaltres i a nosaltres mateixos?

2. Intenteu explicar el perquè del títol. Diverses vegades apareixen al llibre referències a la boira. Cada un d'aquests passatges correspon a un dels protagonistes (Pau i Marta, respectivament):

a) Hem marxat sense acomiadar-nos dels altres, com dues ombres que s'esmunyen en la foscor. Feia fred i començava a posar-se el llençol de *boira* que ja ens és habitual en aquests darrers dies [...].

Ens hem agafat de la mà i hem passejat una llarga estona. Feia fred i la *boira* s'anava espesseint. Només ens hem encreuat amb dues o tres persones pel passeig. Després l'he acompanyada a casa seva i, en passar per carrers més concorreguts, ella ha alliberat la seva mà i m'ha dit somrient:

–S'armaria un bon ciri si els meus pares s'assabentaven que surto amb un noi...(p.17-19)

b) Quan hem sortit ens hem separat: l'Arnau ha acompanyat la Berta fins a casa seva i l'Albert m'ha acompanyat a mi [...]. La boira³ era molt espessa i tot tenia una aire fantasmagòric imponent que contrastava amb la lluminària que s'encenia al meu interior. (p. 61-62)

Creieu que hi ha cap mena de relació amb el títol?

3. Continuant en la informació que ens dona el paratext, descobrim la dedicatòria del llibre. Tenint en compte a qui el dedica, (re)llegiu ara les dades biogràfiques de l'autora i mireu d'esbrinar si hi hauria cap mena de contacte entre la història de la novel·la i la vida de l'autora. Es podria titllar la novel·la d'autobiogràfica? Argumenteu la vostra opinió.
4. Quin creieu que seria el tema del llibre? Per què?
5. En quina època de l'any té lloc la història? I podríeu dir l'any en concret? Per què creieu que ho ha fet així l'autora?
6. Situa geogràficament el lloc de l'acció mirant un mapa i ressegueix els viatges que fan els personatges (Manlleu, Blanes, Alacant, Barcelona).
7. Quin és el riu que passa per la localitat on viuen els protagonistes?
8. El sistema de narració és una mica especial. Com ja deveu haver descobert, la trama la porten dos fils argumentals que s'entrellacen. Comenteu com es desenvolupa aquesta doble estructura.
9. Ja sabem, doncs, que els personatges Marta i Pau fan de narradors de manera semblant al moviment d'un pèndol, però un pèndol que, a més, es desplaça sobre el seu eix, una línia que és la del temps. Parlem ara d'ells, dels narradors. Amb quina mena de narrador/s ens trobem: omniscient, primera persona, tercera persona, etc.?
10. Amb quin dels dos narradors us trobeu més identificats o quina de les dues històries us han agradat més? Expliqueu-vos.
11. Creieu que influeix en la vostra decisió el fet que sigueu noies o nois? Compareu la vostra resposta amb la dels vostres companys i companyes.
12. Ja hem comentat que la forma és ben particular, però continuant en aquest punt, es podria afirmar que és un diari? Heu trobat cap referència de les que caracteritzen els diaris (dates, *post scripta*, referències al fet d'estar escrivint, etc.)? Aleshores de quin tipus de novel·la es tracta?
13. La mare dels tres germans, la qualifiquen de *hippy* en algun moment. Enceteu un debat sobre aquest moviment i relacioneu-lo amb les tendències actuals.
14. Però no acaba ací la cosa. També trobem moltes referències al seu feminisme. Cerqueu algunes d'aquestes referències i també aquelles frases en què Pau, sobretot, es mostra una miqueta escèptic davant el feminisme de sa mare. Com a activitat, feu dos grups, un dels partidaris de la posició de la mare, i l'altre dels partidaris de la Pau. Cada grup haurà de preparar una argumentació escrita per a defensar les seves tesis basant-se en el text i en la vida real. A fi que funcioni bé el debat, caldrà triar dos moderadors que organitzin el torn de paraules.
15. Caracteritzeu els personatges següents: Marta, Pau, Albert i Núria. Mireu de cercar la seva personalitat i la forma de pensar, i no únicament l'aspecte físic i l'entorn que els envolta.
16. Hi ha un personatge que apareix fugaçment (cap. III) d'origen marroquí: Milou. La seva arribada insinua els problemes que tenen els immigrants per a adaptar-se al nou lloc de vida i les dificultats

que comporten les diferències culturals entre nadius i foranis. Escriviu les vostres experiències a l'hora de relacionar-vos amb immigrants o amb persones d'altres ètnies amb les quals conviviu, o àdhuc amb gent d'ideologia, religió, llengua, etc. diferent de la vostra.

17. D'altra banda, tracteu d'esbrinar què resta del període àrab de la nostra història: trets lingüístics, toponímia, costums, economia, cultura, menjars, etc. Ajudeu-vos d'enciclopèdies, llibres d'història i de llengua.
18. L'àvia de Pau i de Marta té una ambòlia. Què és això? Com actuaríeu si passés el mateix a casa vostra o a algun conegut? Sabríeu què fer si us passés res de semblant ara mateix? Ja! Informeu-vos-en.
19. Els pares de Pau no són del mateix tipus que els de Núria. En què es diferencien? Quins són els que més abunden? Creieu que a poc a poc l'actitud dels pares està canviant i que hi ha més tolerància i comprensió envers els fills? O més aviat és tot un producte del nou model de família en què el pare i la mare treballen i deixen més solts els fills o bé a càrrec dels avis que ho acaben consentint tot? Discussiu a classe un dia sobre aquesta problemàtica o feu una redacció amb la vostra opinió.
20. Feu una estadística per veure quanta gent de la classe té els pares divorciats. Analitzeu aquestes dades amb mitjanes oficials i compareu-ne les diferències.
21. Rellegiu les pàgines 80 i 81, i comenteu per escrit la vostra opinió sobre les festes de Nadal. Són tan avorrides com al llibre?

GRAMÀTICA

22. Analitzem ara aquesta enumeració: «*Jo també em sentia tristoi, nostàlgic, perdut*». Cerqueu-ne els antònims.
23. Cerqueu tres sinònims per als mots *maca*, *bocabadada*, *penjat*, *atabalada* i *ensopida* que trobareu en aquestes contexts:
 - a) *No vull pas assemblar-me a tu, maca.*
 - b) *Vaig veure un programa a la televisió que em va deixar bocabadada.*
 - c) [...] *però li he hagut de dir que aquesta vegada està penjat de debò.*
 - d) *La Mireia s'ha posat a plorar i la Marta, atabalada, m'ha fet algunes preguntes [...].*
 - e) *La mare s'ha quedat molt ensopida amb la mort de l'àvia.*

Tracteu ara d'esbrinar quina és la funció gramatical de cada un dels cinc mots.

24. Al tercer capítol ja hem comentat que ix un personatge oriünd del Marroc. El gentilici d'aquest poble és *marroquí/marroquina*, però sabríeu quins és el d'aquests altres pobles:

Israel:

Palestina:

Alger:

Sèrbia:

Croàcia:

Brasil:

Equador:

Costa Rica:

Colòmbia:

Paraguai:

25. Suposo que us pot haver sobtat el topònim Algesires. Potser ja l'havíeu vist escrit alguna vegada, però segurament no. Busqueu en un diccionari enciclopèdic o en un vocabulari espanyol-català com s'escriuen les ciutats que habitualment coneixem per l'exotopònim espanyol:

<i>Vizcaya:</i>	<i>Moscú:</i>
<i>La Habana:</i>	<i>Córdoba (ESP):</i>
<i>Oporto:</i>	<i>Bruselas:</i>
<i>Nueva York:</i>	<i>Kiev:</i>
<i>Limoges:</i>	<i>Túnez:</i>

26. Ordeneu de menor a major els renecs que apareixen al llibre (p. 96). Afegiu-ne dels que utilitzeu vosaltres de menys a més forts.

27. Alguns dels següents mots que hem extret us poden sonar estranys, perquè no s'usen a la vostra comarca, perquè no són d'ús col·loquial, etc. Busqueu-ne al diccionari la definició.

<i>aixoplugat</i>	<i>ancorats</i>
<i>bajanades</i>	<i>batecs</i>
<i>batibull</i>	<i>bescanviar</i>
<i>cabòria</i>	<i>cofoia</i>
<i>compungides</i>	<i>desassossec</i>
<i>ensopiment</i>	<i>enriolat</i>
<i>esbocinada</i>	<i>esbojarrat</i>
<i>escapolir-se'n</i>	<i>escrutar</i>
<i>esmicolada</i>	<i>esmunyir-se</i>
<i>marrec</i>	<i>melangia</i>
<i>murga</i>	

28. Expliqueu, o bé feu una oració, amb les següent locucions i/o frases fetes.

a corre-cuita:
armar-se un bon ciri:
deixar de petja:
engegar (algú) a pastar fang/ [...] a parir burres:
estar de tornada de tot:
fer peça:
organitzar-se/haver-hi un sidral:
pegar-se un parell de pinyes:
picar-se:
saber fil per randa:

29. Examineu aquesta frase que diu l'Albert a la Marta: «*Quedem demà, a tres quarts de quatre davant del cinema?*». Dibuixa l'hora de les següents opcions, i també de l'anterior en rellotges d'agulles:

- Dos quart de vuit.
- Un quart de dues.
- Tres quart i mig de cinc.
- Un quart i tres minuts de deu.

30. Proveu de continuar l'enumeració d'adjectius amb què es descriu l'estat d'ànim de Marta després d'assabentar-se que l'Albert l'enganyava (p. 95):

Sabia que m'hauria de fer costat, que no em podia deixar així, esbocinada, esmicolada, feta pols.

31. A la pàgina 61 hi ha una descripció de l'Albert. Assageu de fer-ne una vosaltres amb algun company o alguna companya vostres.

32. Llegiu aquesta frase que pronuncia Marta just després de morir l'àvia: «Per què no ens adonem dels nostres errors fins que ja és massa tard per a posar-hi remei?». Reflexioneu sobre aquesta interrogació i feu una carta adreçada a algú a qui voldríeu haver pogut dir alguna volta alguna cosa semblant.

33. Quina figura estilística veieu en aquestes frases:

a) *Hem caminat, l'un al costat de l'altre, sense dir-nos res, com si s'hagués alçat un mur entre nosaltres.*

b) *Quan vaig aixecar els ulls, negats de llàgrimes, vaig veure que en Pau estudiava el meu rostre, [...].*

JOCS

34. Tracteu de descobrir l'edat de Marta, Pau i Mireia, amb la informació que ara us donem –si voleu la solució directament, haureu de rellegir les pàgines 13, 15, 27 i 82–:

a) La suma de l'edat dels tres germans és 38.

b) Pau és el més gran de tots tres.

c) Marta té dos anys menys que Pau.

d) Pau i Núria van al mateix curs i a la mateixa classe.

e) Però Núria té setze anys.

f) Mireia també té tres anys menys que Marta.

e) Milou, el marroquí de la classe de Marta, té tretze anys.

g) Mireia té deu anys.

35. Vegeu si podeu trobar el nom de deu personatges:

SOLUCIÓ A LA SOPA DE LLETRES:

1. Albert
2. Arnau
3. Berta
4. Laura
5. Maria

6. Marta
7. Mireia
8. Núria
9. Pau
10. Sónia

